

Sayı : 38591462 - 010.07.03 - 2020 - 56

08/01/2020

Konu : Türkiye-Tacikistan Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu Onuncu Dönem Toplantısı Protokolünün Onaylanması Hakkında Karar

Sirküler No :26

SAYIN ÜYEMİZ,

03.01.2020 tarih ve 30997 sayılı Resmi Gazetede, Cumhurbaşkanı Kararı "Türkiye-Tacikistan Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu Onuncu Dönem Toplantısı Protokolünün Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 2011)" yayımlanmıştır.

Cumhurbaşkanı Kararı, tamamı Odamız web sayfası (www.denizticaretodasi.org.tr) Duyurular/Mevzuat bölümünde yayınlanmakta olup ayrıca e-posta ekinde gönderilmektedir.

Bilgi ve gereğini arz/rica ederim

Saygılarımla,

e-İmza

İsmet SALİHOĞLU
Genel Sekreter

Ek: Türkiye-Tacikistan Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu Onuncu Dönem Toplantısı Protokolünün Onaylanması Hakkında Karar_1 (26 sayfa)

Dağıtım:

Gereği:

- S.S. İstanbul Bölgesi Balıkçılık Kooperatifler Birliği
- Deniz Ürünleri Avcıları Üreticileri Merkez Birliği
- 01 ve 02 No'lu Meslek Grubu Üyeleri
- İMEAK DTO Şubeleri ve Temsilcilikleri
- Tüm Üyeler (WEB Sayfası)

Bilgi:

- Yönetim Kurulu Başkan ve Üyeleri

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanuna göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

Evrakı Doğrulamak İçin : <https://ebys.denizticaretodasi.org.tr/enVision/Dogrula/3VB2KA>

Bilgi için: Furkan HAMARAT Telefon: E-Posta: furkan.hamarat@denizticaretodasi.org.tr

Meclis-i Mebusan Caddesi No: 22 34427 Fındıklı - Beyoğlu - İstanbul Türkiye

Tel : +90 (212) 252 01 30 Faks: +90 (212) 293 79 35

Web: www.denizticaretodasi.org.tr E-mail: iletisim@denizticaretodasi.org.tr Kep: imeakdto@hs01.kep.tr.

Odamızda
ISO 9001:2015
Kalite Yönetim
Sistemi
uygulanmaktadır.

MİLLETLERARASI ANDLAŞMA**Karar Sayısı: 2011**

6 Ağustos 2019 tarihinde Ankara'da imzalanan ekli "Türkiye-Tacikistan Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu Onuncu Dönem Toplantısı Protokolü"nin onaylanmasına, 244 sayılı Kanunun 5 inci maddesi ile 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2 nci ve 3 üncü maddeleri gereğince karar verilmiştir.

2 Ocak 2020

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

TÜRKİYE-TACİKİSTAN
HÜKÜMETLERARASI KARMA EKONOMİK KOMİSYONU
ONUNCU DÖNEM TOPLANTISI PROTOKOLÜ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tacikistan Cumhuriyeti Hükümeti arasında 8 Nisan 1993 tarihinde imzalanan Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması uyarınca teşkil edilen Türkiye – Tacikistan Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu (bundan sonra “Komisyon” olarak anılacaktır) Onuncu Dönem Toplantısı 5-6 Ağustos 2019 tarihleri arasında Ankara’da gerçekleştirilmiştir.

Taraflar, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan ve Tacikistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Emomali Rahman arasında, Asya’da İşbirliği ve Güven Artırıcı Önlemler Konferansı (CICA) zirvesi vesilesiyle 15 Haziran 2019 tarihinde Duşanbe’de gerçekleştirilen ikili görüşme kapsamında ortaya konulan hedeflerin hayata geçirilmesini teminen Karma Ekonomik Komisyonu 10. Dönem Toplantısında ticari ve ekonomik konular başta olmak üzere gündem konularını ele almışlardır.

Türk Heyetine Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanı Sayın Mustafa Varank, Tacik Heyetine ise Tacikistan Cumhuriyeti Ekonomik Kalkınma ve Ticaret Bakanı Sayın Nematullo Hikmatullozoda başkanlık etmişlerdir.

Türkiye Cumhuriyeti ve Tacikistan Cumhuriyeti heyet üyeleri (bundan sonra “Taraflar” olarak anılacaktır) Ek-I ve Ek-II’de yer almaktadır.

Türkiye-Tacikistan Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu Toplantısı iki ülke arasındaki geleneksel kardeşlik ve dostluk ilişkileri yansıtılarak karşılıklı anlayış ve işbirliği havası içinde yürütülmüştür.

Tacikistan Cumhuriyeti Ekonomik Kalkınma ve Ticaret Bakanı Nematullo Hikmatullozoda ziyareti sırasında Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank ve Ticaret Bakanı Sayın Ruhsar Pekcan ile iki ülke arasında işbirliğini geliştirme olanaklarını görüşmüştür.

Taraflar, görüşmeler esnasında ekonomik ve ticari ilişkileri karşılıklı menfaat ve eşit haklar doğrultusunda daha da geliştirme arzusunda olduklarını vurgulayarak, aşağıdaki alanlarda ikili ilişkilerin geliştirilmesi hususunda mutabakata varmışlardır:

1. Karma Ekonomik Komisyon IX. Dönem Toplantısı Protokolü Kararlarının Uygulanması

1.1.Taraflar, Komisyonun Dokuzuncu Dönem Toplantısı Protokolü’nde yer alan kararların büyük ölçüde hayata geçirildiğini memnuniyetle kaydetmişler, ortak çalışmaların devamını gerektiren konularda gerekli hassasiyetin gösterilmesini kararlaştırmışlardır.

2. Yasal Çerçeve

2.1.Türk Tarafı, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) ile Tacikistan'ın küçük ve orta ölçekli işletmelerden sorumlu kuruluşu arasındaki işbirliğine yönelik Mutabakat Zaptı'nı imzalamaya hazır olduğunu bildirmiş ve bu amaçla Tacik tarafına söz konusu Mutabakat Zaptı Taslağını tevdi etmiştir.

2.2.Taraflar, Türk Müteahhidler Birliği ile Tacikistan Hükümeti Altında Mimarlık ve İnşaat Komitesi Arasında Mutabakat Zaptı'nın imzaya hazır hale gelmiş olmasından duyulan memnuniyeti dile getirmişler ve söz konusu Mutabakat Zaptı'nın iki taraf arasında gerçekleştirilecek üst düzey bir ziyarette imzalanması hususunda uzlaşmışlardır.

3. Ticaret ve Yatırımlar Alanında İşbirliği

3.1. Taraflar, Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması (YKTK) Anlaşması'nı güncelleyen yeni Anlaşma'nın imzaya hazır hale getirildiğini teyit etmişler ve söz konusu Anlaşma'nın iki taraf arasında gerçekleştirilecek üst düzey bir ziyarette imzalanması hususunda uzlaşmışlardır.

3.2.Taraflar, iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla Türkiye – Tacikistan İş Konseyi faaliyetlerinin desteklenmesi ve iki ülke özel sektör temsilcileri arasında diyalogun temeli olan İş Konseyinin DEİK ve Tacikistan Ticaret ve Sanayi Odası öncülüğünde ileri bir seviyeye taşınması için karşılıklı olarak iş insanları heyetlerinin düzenlenmesi hususunda mutabık kalmışlardır.

3.3.Türk tarafı, hidroelektrik enerjisi, altyapı, madencilik, tarım ve tarımsal ürünlerin işlenmesi, telekomünikasyon ve bilişim sektörlerinde Türk firmalarının daha etkin olmaları amacıyla Tacikistan'da uygulanmakta olan imtiyaz kanunu çerçevesinde doğrudan Tacikistan hükümeti ile ve/veya yetkilendirilen devlet kurumu ile müzakere yöntemi aracılığıyla imtiyaz edinme sürecinin işletilmesine yönelik beklentisini ifade etmiştir.

Tacik tarafı, konuyu iç mevzuatı çerçevesinde değerlendirip, Türk tarafına bilgi vermeyi taahhüt etmiştir.

3.4.Taraflar, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Tacikistan Ticaret ve Sanayi Odası arasında Türk-Tacik Ticaret ve Sanayi Odası Forumu'nun kurulması hususunda mutabakat sağlamışlardır.

3.5.Türk tarafı, 4-5 Mart 2019 tarihlerinde İzmir’de düzenlenen, Tarım Ürünlerinde Ticari Kalite Denetimleri Çalıştayı’na Tacik temsilcilerin katılımından memnuniyet duyduğunu ifade etmiştir. Taraflar, ticari kalite denetimleri alanında işbirliğinin devam etmesi hususunda mutabık kalmışlardır.

3.6.Türk Tarafı, yatırımları karşılıklı geliştirmeyi ve artırmayı amaçlayan bir Mutabakat Zaptı taslağını incelenmek üzere Tacik Tarafına diplomatik kanallarla ayrıca tevdi edecektir.

3.7. Taraflar, ülkelerinde düzenlenecek olan fuarlar ve sergiler hakkında karşı tarafla bilgi alışverişinde bulunma ve her iki ülkeden firmaların en geniş şekilde katılımını teşvik etme hususunda uzlaşmışlardır.

3.8. Tacik tarafı, Türk işadamlarını Tacikistan’da her yıl düzenlenen “Tacikistan Uluslararası Evrensel Fuarı”na katılmaya davet etmiştir.

Türk tarafı, bu daveti memnuniyetle karşılamış ve söz konusu daveti iş çevrelerine duyuracağını ifade etmiştir.

3.9.Taraflar, iki ülke arasında serbest ekonomik bölgeler konusunda işbirliğinin geliştirilmesi hususunda mutabakata varmışlardır. Tacik tarafı, Tacikistan’da kurulu serbest ekonomik bölgelerde ortak yatırım imkanlarının araştırılması konusundaki talebini dile getirmiştir.

4.Sanayi ve Teknoloji Alanında İşbirliği

4.1.Türk Tarafı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca oluşturulan, sanayi işletmelerinin ürün bilgilerinin bulunduğu Lonca portalının (<http://lonca.gov.tr/>) yurtiçi ve yurtdışı yatırımcılara, ticaret erbabına ve araştırmacılara verdiği hizmetler hakkında Tacik tarafını bilgilendirmiştir.

4.2.Türk Tarafı, organize sanayi bölgeleri, endüstri bölgeleri ve sanayi sitelerine yönelik bilgi ve tecrübe paylaşımı gerçekleştirmeye hazır olduğunu beyan etmiştir.

4.3.Türk Tarafı, aşağıda yer alan hususlarda Tacikistan ile işbirliğini geliştirmeye hazır olduğunu ifade etmiştir;

- Teknoloji ve yenilik alanında iyi uygulama örnekleri ve tecrübelerin paylaşılması,

- İki ülkenin Teknoparkları ya da benzer yapıları arasında mutabakat anlaşmaları imzalanması suretiyle güçlü işbirlikleri kurulması,

- Orta / yüksek veya yüksek teknoloji ürünlerinde, Tacikistan'ın ihtiyaçları doğrultusunda Türk Teknopark firmalarınca daha düşük maliyetli ve daha yüksek kaliteli ürün tedarikinin sağlanması,

- Her iki ülkenin teknoloji tabanlı firmalarını ve girişimcilerini bir araya getirmek ve işbirliği kurmak amacıyla faaliyetler yürütülmesi,

- Her iki ülkedeki Araştırma-Geliştirme (Ar-Ge) ve Tasarım Merkezleri arasında proje temelli işbirliğinin geliştirilmesi ve yürütülen nitelikli projeler ve iyi uygulama örneklerinin paylaşılması.

4.4 Tacik tarafı, Türkiye'deki yün, deri, tekstil ve konfeksiyon üretimi alanlarında çalışan uzmanların ilgili alanlarda Tacikistan'da faaliyet gösteren Tacik firmalara yönelik olarak bilgi ve tecrübe paylaşımında bulunmaları yönünde talebini dile getirmiştir.

Tacik tarafı, deri ve deri mamullerinin imalatı, yapı malzemesi olarak kullanılan doğal taşların imalatı, inşaat malzemelerinin üretimi, kurutulmuş meyve ve sebze üretimi konularında bilgi paylaşımı, teknoloji transferi ve işbirliğine hazır olduğunu bildirmiştir.

5. Enerji Alanında İşbirliği

5.1. Türk tarafı, devlet şirketi olan TEMSAN aracılığıyla, HES (Hidroelektrik Santralleri), RES (Rüzgar Enerji Santralleri), GES (Güneş Enerji Santralleri), TES (Termik Enerji Santralleri) ve diğer elektrik altyapılarının inşası ve rehabilitasyonu ile müşavirlik hizmetleri konularında işbirliği yapmaya hazır olduğunu Tacik tarafına bildirmiştir.

5.2. Taraflar, elektrik sektöründe aşağıdaki alanlarda işbirliği yapılması hususunda anlaşmışlardır;

-Tarife, piyasaların regülasyonu, elektrik şebekelerine erişim dahil olmak üzere elektrik enerjisi alanında düzenlemeler,

-Regülasyonlar konusunda eğitimlerin düzenlenmesi hususunda imkânlar çerçevesinde Türk tarafınca destek olunması,

- Tacikistan'da güneş ve rüzgâr enerjisinin geliştirilmesi amacıyla konferans ve seminerler düzenlenmesi, ayrıca Tacikistan'ın yenilenebilir enerji kaynak potansiyeli haritasının hazırlanması hususunda destek verilmesi,

- Tacikistan'da elektrik enerjisi tesislerinin inşası ve rehabilitasyonu için fizibilite raporlarının hazırlanmasında teknik destek sağlanması imkânının Türk tarafınca araştırılması.

6. Müteahhitlik Hizmetleri Alanında İşbirliği

6.1.Taraflar, müteahhitlik ve teknik müşavirlik sektörlerinde Türk firmalarının bölge ülkelerindeki başarıları ve mevcut potansiyeli ışığında, Tacikistan ile bu sektörlerdeki işbirliğinin daha da güçlendirilmesi hususunda mutabık kalmışlardır.

7. Ulaştırma Alanında İşbirliği

7.1. Taraflar, Türk-Tacik Kara Ulaştırması Karma Komisyon (KUKK) Toplantısının 2019 yılının sonuna kadar Ankara'da gerçekleştirilmesini kararlaştırmışlardır.

7.2. Türk tarafı, yukarıda belirtilen toplantı yapılmaya kadar iki ülke arasındaki ticaretin ve taşımaların aksamaması amacıyla ivedilikle 1.000 adet ilave tek-tip geçiş belgesi teati edilmesi talebini ifade etmiştir.

Tacik tarafı, söz konusu önerinin değerlendirilerek en kısa sürede cevaplandırılacağını belirtmiştir.

7.3. Taraflar, iki ülke arasında kombine yük taşımacılık hizmetlerinin geliştirilmesi amacıyla üzerinde mutabık kalınan Kombine Yük Taşımacılığı Anlaşması'nı imzalamaya hazır olduklarını ifade etmişlerdir.

7.4. Türk Tarafı demiryolları arasında yük trafiğini ve transit trafiği geliştirmek ve kolaylaştırmak amacıyla Orta Asya ülkeleri ile yapılacak çalışmalara Tacikistan'ı da aktif olarak katılım sağlamaya davet etmiştir.

7.5. Türk tarafı, demiryolu taşımacılığında ortak tarife belirlenmesi ve karşılıklı demiryolu taşımalarının başlatılması amacıyla Türk ve Tacik Demiryolu yetkilileri arasında ortak bir toplantı yapılması hususunu önermiştir.

Tacik tarafı, söz konusu önerinin en kısa sürede değerlendirilerek cevaplanacağını belirtmiştir.

8. Tarım Alanında İşbirliği

8.1.Taraflar, Türkiye-Tacikistan Tarım Yürütme Komitesi Toplantısının ikincisinin 2019 yılı içerisinde kesin tarihleri bilahare belirlenmek üzere Duşanbe'de gerçekleştirilmesi konusunda mutabık kalmışlardır.

8.2.Türk Tarafı, iki ülke arasında gerekli veterinerlik ve sağlık anlaşmalarının imzalanması halinde dondurulmuş sperma ve embriyo ihracatı ve ıslah kayıt sistemleri konusunda işbirliği yapmaya hazır olduğunu beyan etmiştir.

8.3.Türk Tarafı, bahçe bitkileri araştırmaları kapsamında meyvecilik ve sebzecilik üretim alanındaki modern yetiştirme teknikleri ile sera yetiştiriciliğinin geliştirilmesi konularında her iki ülke araştırma kuruluşlarınca karşılıklı bilgi ve tecrübe paylaşımının yapılması hususunu önermiştir.

8.4.Türk Tarafı, balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği alanında ortak çalışmaların başlamasını arzu ettiğini belirtmiştir.

8.5.Türk Tarafı, “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tacikistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Su Alanında İşbirliği Anlaşması” ile “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tacikistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ormancılık Alanında İşbirliği Anlaşması”nın imzalanmasının hızlandırılması isteğini dile getirmiştir.

8.6. Taraflar, cretsiz olarak bilimsel ve ihtisas etkinliklerinin düzenlenmesi yoluyla başta su kaynakları yönetimi alanında olmak üzere aşağıdaki konularda işbirliği yapılması hususunda anlaşmışlardır;

-Entegre su kaynakları yönetimi konusunda bilgi ve tecrübe paylaşımı,

-Taşkın ve kuraklık yönetim planlarının hazırlanması, verimli içme suyu kullanımı ve sulama,

-Su kalitesi izleme ve yönetimi,

-İklim değişikliğinin su kaynakları üzerine etkileri.

9. Bankacılık ve Finans Alanında İşbirliği

9.1.Taraflar, “Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Tacikistan Ulusal Bankası İşbirliği Alanında Mutabakat Zaptı” çerçevesinde merkez bankacılığı alanında ilişkilerini derinleştirmeye, işbirliğini ve bilgi değişimini güçlendirmeye devam edeceklerdir.

10.Teknik Yardım Alanında İşbirliği

10.1.Taraflar, Tacikistan’ın sosyo-ekonomik projelerinin hayata geçirilmesi konusunda Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) vasıtasıyla tarım, sağlık, eğitim, çalışma ve sosyal güvenlik, arıtma, bankacılık, sigorta, dış ticaret ve vergi alanlarında işbirliği yapmaya ve söz konusu alanlarda TİKA aracılığı ile destek sunulmasına devam edilmesi konusunda mutabakata varmışlardır.

10.2. Tacik tarafı, Tacikistan'da enerji alanında eğitim kurumlarının geliştirilmesi konularında teknik destek sağlanması hususunda TİKA'nın desteğini talep etmiştir.

11. Kültür ve Turizm Alanında İşbirliği

11.1.Taraflar, aşağıda belirtilen kültür alanlarında işbirliğini geliştirmeye hazır olduklarını beyan etmişlerdir;

-Mesleki turizm eğitimi konusunda uzman kişilerin deneyimlerinden yararlanmak üzere uzman değişimi mekanizmasının oluşturularak işbirliğinin geliştirilmesi ve bilgi alışverişinde bulunulması,

-Tacikistan Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında kültür değişimi programının hazırlanması,

-Müzik, tiyatro, kütüphane, müze, basım evleri ve kültürel mirasın korunması ve restorasyonu hususlarında işbirliğinin geliştirilerek, karşılıklı uzman değişimleri sağlanması,

-Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tacikistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kurulması, İşletilmesi ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşma'nın imzalanması için Taraflarca girişimde bulunulması,

-Karşılıklı olarak ülkelerinde bulunan diğer tarafın üniversitelerinden mezun kişilerin kuracağı mezun derneklerinin ve mezunlarca gerçekleştirilecek sosyal ve kültürel faaliyetlerin teşvik edilmesi,

11.2.Tacik tarafı, 2021-2022 yıllarında Türkiye'de Tacikistan Cumhuriyeti Kültür Günleri'nin ve Tacikistan Cumhuriyeti'nde Türk Kültür Günleri'nin düzenlenmesi hususunu önermiştir.

11.3.Taraflar, aşağıda belirtilen turizm alanlarında işbirliğini geliştirmeye hazır olduklarını beyan etmişlerdir:

-Her iki ülkenin kamu ve/veya özel sektörlerinin katılımı ile turizmle ilgili karşılıklı sergiler, konferanslar, fuarlar, seminerler düzenlenmesi,

-Karşılıklı turist sayısının artırılması için gerekli çalışmaların yapılması,

11.4.Tacik tarafı, Türk yatırımcılara Tacikistan'da turizm altyapısının geliştirilmesi için davette bulunmuştur.

12. Teknik Düzenleme, Standardizasyon ve Uygunluk Değerlendirmesi Alanında İşbirliği

12.1.Taraflar, teknik düzenlemeler standardizasyon, uygunluk değerlendirme, akreditasyon ve metroloji alanlarındaki işbirliğinin geliştirilmesi hususunda mutabık kalmıştır.

12.2.Türk tarafı, Tacik tarafını İslam Ülkeleri Standartlar ve Metroloji Enstitüsü (SMIIC) üyeliğine ve Tacikistan Cumhuriyeti'nin SMIIC Tüzüğü'nü kabul etmeye yönelik davetini yinelemiştir.

12.3.Türk tarafı, Tacikistan Cumhuriyeti Hükümeti nezdinde Standardizasyon, Metroloji, Belgelendirme ve Ticari Denetim Ajansı'nın (TAJIKSTANDARD) Bölgelerarası Standardizasyon Birliği (BASB) bünyesinde yürütülen faaliyetlerdeki aktif katılımından ve BASB Genel Kurul Toplantısına Duşanbe'de yaptığı ev sahipliğinden dolayı memnuniyetini ifade etmiştir.

12.4.Taraflar, Helal Akreditasyon Kurumu ile Tacikistan Ulusal Akreditasyon Merkezi ve Tacikistan Standardizasyon, Metroloji, Belgelendirme ve Ticari Denetim Ajansı arasında helal belgelendirme, akreditasyon ve helal belgeli ticaret alanlarına ilişkin bilgi paylaşımı, uzman/denetçi değişimi ve eğitim konularında işbirliğine dair mutabakat zaptı imzalanması hususunda anlaşmışlardır.

13.Sağlık Alanında İşbirliği

13.1.Taraflar, aşağıda belirtilen alanlarda işbirliğinin gerçekleştirilebileceği hususunda mutabık kalmışlardır;

-Sağlık sistemlerinin güçlendirilmesi,

-Sağlık yatırımları ve özellikle kamu özel ortaklığı modeli (PPP) işbirliği ve tecrübe paylaşımı,

-Sağlık turizmi başta olmak üzere, ilaç, tıbbi cihaz ve sarf malzemeleri, sağlık yatırımları ve kamu özel ortaklığı (PPP), sağlık bilgi sistemleri, eğitim gibi konularda Uluslararası Sağlık Hizmetleri A.Ş. (USHAS) ile imzalanacak sözleşmeler yoluyla işbirliği,

- Acil sağlık hizmetleri konusunda karşılıklı tecrübe paylaşımı,

- Sağlık insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi konusunda teknik işbirliği yapılması.

-Yeni tıbbi teknolojilerin uygulanması alanında bilgi paylaşımı,

-Olağanüstü hal ve afetlerde acil sağlık hizmeti sunumunda deneyim ve bilgi paylaşımı,

14.Eğitim Alanında İşbirliği

14.1.Taraflar, "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tacikistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim ve Bilim Alanında İşbirliği Anlaşması"nın en kısa sürede imzalanması hususunda mutabık kalmışlardır.

14.2.Taraflar, karşılıklı olarak eğitim alanında işbirliğini teşvik edeceklerini, öğrenci değişim programlarını destekleyeceklerini, kendi mevzuatları çerçevesinde burs programlarını hayata geçireceklerini ve verilen burslarla ilgili bilgilendirme ve tanıtım faaliyetleri gerçekleştireceklerini beyan etmişlerdir.

14.3. Tacik tarafı, Türkiye Maarif Vakfı ile işbirliği yapmayı kabul etmiştir.

14.4.Taraflar, Türkiye Maarif Vakfı ve Tacikistan'ın ilgili kamu kuruluşları arasındaki ikili istişarenin sonrasında, işbirliği alanlarına yönelik Mutabakat Zaptı'nı değerlendirecekleri hususunda mutabık kalmışlardır.

14.5.Taraflar, birbirlerinin ülkesinde eğitim gören Tacik ve Türk öğrencileri hakkında istatistiki bilgi paylaşımı hususunda anlaşmışlardır.

15.Diaspora ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Alanında İşbirliği

15.1.Taraflar, diaspora kuruluşları arasında işbirliği ve tecrübe paylaşımı gerçekleştirilmesi hususunda mutabık kalmışlardır.

15.2.Taraflar, yurtdışında yaşayan vatandaşlarını, işadamlarını ve onların kurduğu Sivil Toplum Kuruluşlarının faaliyetlerini ve ortak girişimlerini teşvik edeceklerini beyan etmişlerdir.

15.3. Taraflar, kendi iç mevzuatları çerçevesinde yabancı işçiler ile ilgili işlemlerin kolaylaştırılması ve bu konuda yetkili kurumlar arasındaki işbirliğinin sürdürülmesi ve geliştirilmesi hususunda mutabakata varmışlardır.

15.4. Tacik tarafı, Tacikistan Cumhuriyeti Çalışma, Göç ve Nüfus İstihdam Bakanlığı'na bağlı Yetişkin Eğitim Merkezleri'nde otelcilik ve restoran işletmeciliği alanında Tacikistan vatandaşlarının eğitim alması amacıyla Türkiye'den uzman eğitimcilerin görevlendirilmesini önermiştir.

* * *

*

Taraflar, Türkiye-Tacikistan Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu Onbirinci Dönem Toplantısının 2020 yılında Duşanbe'de yapılmasını kararlaştırmışlardır. Toplantının kesin tarihi diplomatik kanallar aracılığıyla belirlenecektir.

06/08/2019 tarihinde Ankara'da Türkçe ve Tacikçe eşit derecede geçerli ikişer orijinal nüsha olarak imzalanmıştır.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA**

**TACİKİSTAN CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA**

**Mustafa Varank
Sanayi ve Teknoloji Bakanı**

**Nematullo Hikmatullozoda
Ekonomik Kalkınma ve Ticaret
Bakanı**

TÜRK TARAFI

Sn. Mustafa VARANK	KEK Eşbaşkanı, Sanayi ve Teknoloji Bakanı
Reha DENEMEÇ	Milli Eğitim Bakan Yardımcısı
Burcu EYISOY DALKIRAN	Genel Müdür, Milli Eğitim Bakanlığı
Osman Nuri BEYHAN	Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği Genel Müdür Yardımcısı, Ticaret Bakanlığı (Teknik Heyet Başkanı)
Ali Kaan ORBAY	Genel Müdür Yardımcısı, Dışişleri Bakanlığı
Ahmet Nazif GARİBAĞAOĞLU	Genel Müdür Yardımcısı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Gürcan ÖZDAĞ	Genel Müdür Yardımcısı, Tarım ve Orman Bakanlığı
Orhan IŞIK	Daire Başkanı, Dışişleri Bakanlığı
Atakan ÖZDEMİR	Daire Başkanı, Ticaret Bakanlığı
Oğuzhan KIRAN	Daire Başkanı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
Tamer AYAR	Daire Başkanı, TÜRK PATENT
Şengül DEĞER	Şube Müdürü, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
M. Taha SÖKÜCÜ	AÇSH Uzmanı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Savaş TARHAN	Ticaret Uzmanı, Ticaret Bakanlığı
Mustafa KAYBAL	Sanayi ve Teknoloji Uzmanı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
Ahmet Eren TOPCU	Sanayi ve Teknoloji Uzmanı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
Can GÜRLEK	Sanayi ve Teknoloji Uzmanı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Hakan BAL	Sanayi ve Teknoloji Uzmanı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
Çağrı BACAĞ	Sanayi ve Teknoloji Uzmanı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
Kezban AKKURT	AB Uzmanı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
Utku MACİT	AB Uzmanı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
E. Ülku UZUN UÇĞUL	Tarım ve Orman Uzmanı, Tarım ve Orman Bakanlığı
Aziz AKSU	Denizcilik Uzmanı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
Gökay Evren ALPMAN	KOSGEB Uzmanı, KOSGEB
Müslüm GÜZEL	TÜBİTAK Uzmanı, TÜBİTAK
Mete ÇİMAN	Sanayi ve Teknoloji Uzman Yardımcısı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
Umur Tolga ÖCALAN	Ticaret Uzman Yardımcısı, Ticaret Bakanlığı
Mustafa UZ	Gıda Mühendisi, Tarım ve Orman Bakanlığı
Ülku DUMAN	Mütercim, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
Batuhan KURTARAN	İş Konseyi Koordinatör Yardımcısı, DEİK

TACİK HEYETİ

Sn. Nematullo HİKMATULLOZODA	KEK Eşbaşkanı, Ekonomik Kalkınma ve Ticaret Bakanı
Payrav AMİRZODA	İcra Dairesi Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü Şube Müdürü, Cumhurbaşkanlığı
Rahmatullo MİRBOBOEV	Birinci Bakan Yardımcısı, Eğitim ve Bilim Bakanlığı
Jamshed SHOİMZODA	Bakan Yardımcısı, Enerji ve Su Kaynakları Bakanlığı
Umed SOLEHZODA	Bakan Yardımcısı, Sanayi ve Yeni Teknolojiler Bakanlığı
Saidasror SAİDOV	Nüfus Göç Genel Müdürü, Çalışma, Göç ve Nüfus İstihdamı Bakanlığı
Diyor NORMATOV	Şube Müdürü, Ekonomik Kalkınma ve Ticaret Bakanlığı

ПРОТОКОЛИ
ЧАЛАСАИ ДАҲУМИ КОМИССИЯИ МУШТАРАКИ
БАЙНИҲУКУМАТИИ ТУРКИЯВУ ТОҶИКИСТОН
ОИД БА ҲАМКОРИҶОИ ИҚТИСОДӢ

Чаласан даҳуми Комиссияи муштаракӣ байниҳукумати Туркияву Тоҷикистон оид ба ҳамкориҳои иқтисодӣ, ки дар асоси Созишнома байни Ҳукумати Ҷумҳурии Туркия ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳамкориҳои иқтисодӣ тасвир аз 8 апрели соли 1993, ки минбаъд «Комиссия» номида мешавад, дар таърихи 5-6 соли 2019 дар шаҳри Анқара баргузор гардид.

Ҷонибҳои ҳадафҳои, ки зимни вохӯриҳои дӯҷонибаи Президенти Ҷумҳурии Туркия муҳтарам Реҷеп Тайип Эрдоған ва Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки 15 июни соли 2019 дар доираи МҲТБО дар шаҳри Душанбе баргузор гардида буд ба роҳбарӣ гирифта барои татбиқи намудани масъалаҳои иқтисодӣ он, мавзӯҳои мубрамиро дар чаласаи 10-уми Комиссияи байниҳукуमतӣ оид ба ҳамкориҳои иқтисодӣ ба асос гирифтанд.

Роҳбарии ҳайати Ҷумҳурии Туркияро ҷаноби Мустафа Варанк – Вазири саноат ва технологияи Ҷумҳурии Туркия ва ҳайати Ҷумҳурии Тоҷикистонро муҳтарам Неъматулло Ҳикматуллозода - Вазири рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ӯҳда доштанд.

Рӯзномаи чаласаи даҳуми Комиссия ва Рӯйхати аъзоёни ҳайатҳои Ҷумҳурии Туркия ва Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки минбаъд «Тарафҳо» номида мешавад, замима мегардад (замимаҳои №1, №2).

Мулоқоти ҳайатҳои Комиссияи муштаракӣ байниҳукумати Ҷумҳурии Туркия ва Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳамкориҳои иқтисодӣ, ки баёнги суннатҳои муштаракӣ робитаҳои бародарона ва самимонаи ду кишвари дӯст мебошад, дар фазои озод ва ҳамдигарфаҳмӣ баргузор гардиданд.

Вазири рушди иқтисод ва савдои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Неъматулло Ҳикматуллозода зимни сафари худ бо Вазири саноат ва технологияи Ҷумҳурии Туркия, Мустафа Варанк ва бо Вазири тичорат муҳтарам Рӯҳсар Пекчан имкониятҳои рушди ҳамкориҳои байни ду кишварро баррасӣ намуданд.

Тарафҳо зимни баррасии масъалаҳо ва роҳҳои густариши муносибатҳои иқтисодӣ ва тичоратӣ дар чаласаҳои коршиносӣ дар асоси манфиатҳои мутақобил ва ҳуқуқи баробар, дар мавридҳои зерин ба мувофиқа расиданд:

1. Иҷрои муқаррароти Протоколи ишқуми Комиссияи иқтисодии муштарак

Тарафҳо бо қаноатмандӣ қайд намуданд, ки муқаррароти Протоколи нухуми Комиссия дар маҷмуъ иҷро гардидаанд, тавофуқ намуданд, ки диққати асосиро ба масъалаҳои, ки давоми корҳои муштаракро тақозо менамоянд, инчунин минбаъд густариш додани ҳамкорӣ дар татбиқи муқаррароти дар Протокол зикршуда равона менамоянд.

2. Базаи шартномавӣ ҳуқуқӣ

2.1. Тарафи Туркия изҳор дошт, ки омода аст Ёддошти тафоҳумро байни Муассисаи давлатии Ҷумҳурии Туркия оид ба рушд ва дастгирии соҳибкории хурду миёна (KOSGEB) ва мақомоти дахлдори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба имзо расонад ва бо ин мақсад лоиҳаи Ёддошти тафоҳум ба ҷониби Тоҷикистон пешниҳод карда шуд.

2.2. Ҷонибҳо аз омода будани Ёддошти тафоҳум байни Ассотсиатсияи пудратчиёни Туркия ва Кумитаи меъморӣ ва сохтмонии назди Ҳукумати Тоҷикистон изҳори хушнудӣ карда ва барои баимзорасонии Ёддошти тафоҳуми мазкур дар доираи сафари сатҳи олий ба мувофиқа расиданд.

3. Ҳамкорӣ дар соҳаи тиҷорат ва сармоягузорӣ

3.1 Тарафҳо тақмили лоиҳаи Созишнома оид ба ҳифзи мутақобилаи сармоягузориро таъкид карда, барои баимзорасонии Созишномаи мазкур дар доираи сафари сатҳи олий ба мувофиқа расиданд.

3.2 Тарафҳо бо мақсади беҳтар намудани муносибатҳои иқтисодӣ ва тиҷоратӣ байни ду кишвар, рушди минбаъдаи фаъолияти Шӯрои кории Туркияву Тоҷикистонро таъкид намуданд.

Дар ин замина муколамаи байни намояндагони бахши хусусии ду кишвар бо роҳбарии Шӯрои соҳибкорони Туркия (DEIK) ва Палатаи савдо ва саноати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади беҳтар намудани ҳамкории мутақобила муҳим арзёбӣ гардид.

3.3 Ҷониби туркӣ оид ба истифодаи имтиёз мустақиман ба Ҳукумати Тоҷикистон ва ё тавассути мақомоти ваколатдори давлатӣ дар доираи қонунгузории имтиёзии Тоҷикистон бо мақсади фаълтар кардани ширкатҳои туркӣ дар соҳаҳои гидроэнергетика, инфрасохтор, маъдан, кишоварзӣ ва қоркарди маҳсулоти кишоварзӣ, телекоммуникатсия ва информатика изҳори хоҳиш намуд.

Тарафи Тоҷикистон мавзӯи мазкурро дар доираи қонунгузории миллии худ баррасӣ намуда, мақеи худро ба ҷониби туркӣ ирсол хоҳад кард;

3.4 Иттиҳоди Палата ва биржаҳои саноатӣ ва Палатаи савдо ва саноати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷиҳати таъсиси Форуми тоҷикӣ - туркӣ ба мувофиқа расиданд;

3.5 Тарафи Туркия аз иштироки намояндагони Тоҷикистон дар Семинари аудити сифатноки маҳсулоти кишоварзӣ, ки 4-5 марти соли 2019

дар Измир баргузор гардид, изҳори қаноатмандӣ намуда ба мувофиқа расиданд, ки ҳамкориҳоро дар соҳаи аудити сифатнокии тиҷоратӣ идома хоҳанд дод.

3.6 Тарафи Туркия лоиҳаи Ёддошти тафохумро дар бораи рушди мутақобилаи сармоягузори барои баррасӣ ба ҷониби Тоҷикистон тавассути роҳҳои дипломатӣ пешниҳод менамояд.

3.7 Тарафҳо ба мувофиқа расиданд, ки мубодилаи иттилоотро оид ба намоишгоҳҳои банақшагирифташуда ба роҳ монда, ҷиҳати иштироки ширкатҳои ду кишвар дар онҳо мусоидат менамоянд;

3.8 Тарафи Тоҷикистон доираи соҳибкорони туркияро ҷиҳати иштирок дар Намоишгоҳи ҳарсолаи байналмилалии универсиалии "Тоҷикистон" даъват намуд;

Ҷониби туркӣ пешниҳоди мазкурро бо хушнуди пазируфта барои расонидани маълумот ба доираи соҳибкорон изҳори омодагӣ намуд.

3.9 Тарафҳо ба мувофиқа расиданд, ки рушди ҳамкориҳоро дар самти фаъолияти минтақаҳои озоди иқтисодии ду кишвар тақвият мебахшанд. Тарафи Тоҷикистон масъалаи ҷалби сармоягузори муштарақ дар минтақаҳои озоди иқтисодии Тоҷикистонро ташвиқ кард.

4. Ҳамкорӣ дар соҳаи саноат ва технология

4.1 Тарафи туркӣ оид ба сомонаи «<http://lonca.gov.tr>», ки аз ҷониби Вазорати саноат ва технология коркард шуда, дар дохилу хориҷи кишвар барои таҳқиқотчиён хизматрасонӣ мекунад, ба ҷониби Тоҷикистон маълумот дод.

4.2. Ҷониби Туркия омодагии худро ҷиҳати пешниҳод намудани маълумот ва тачриба оид ба фаъолияти минтақаҳои саноатӣ ва озоди иқтисодӣ изҳор намуд.

4.3. Ҷониби Туркия дар мавриди масъалаҳои зерин рушди ҳамкориро қайд намуд;

- табодули тачриба вобаста ба технология ва барномаҳои дахлдор дар ин соҳа;

- бо роҳи имзои Ёддошти тафохум байни технопаркҳо ё сохторҳои шабехии ду кишвар ҳамкориҳои судманро ба роҳ мемонанд;

- вобаста ба эҳтиёҷоти Ҷумҳурии Тоҷикистон дастрас намудани технологияҳои муосир бо нархи дастрас ва сифати баланд;

- гузаронидани чорабиниҳои муштарақ ва ба роҳ мондани ҳамкориҳо бо мақсади муттаҳид сохтани ширкатҳо ва соҳибкдороне, ки дар самти технология дар ҳар ду кишвар фаъолият доранд;

- дар кишварҳои яқдигар таъсис ва инкишоф додани марказҳои лоиҳавии тақмили тадқиқотӣ;

- ба роҳ мондани ҳамкориҳо байни марказҳои тақмилу таҳқиқотӣ дар ҳар ду кишвар ва мубодилаи табодули тачрибаи онҳо;

4.4 Ҷониби Тоҷикистон барои омӯзиш ва мубодилаи тачрибаи мутахассисони туркӣ, ки дар самти коркарди пашм, пушт, насосҷӣ ва

истехсолий фаъолият доранд ба ширкатҳои тоҷикистонӣ, ки дар ин самт фаъолият доранд, даъват намуд;

4.5 Ҷониби Тоҷикистон барои мубодилаи иттилоот, воридоти технология ва ҳамкорӣ ҷиҳати таъсиси корхонаҳои муштарак дар самти истеҳсоли маҳсулоти ниҳой аз пуст, сангҳои ороишӣ, масолеҳи сохтмонӣ ва коркарди меваю сабзавот изҳорӣ омодагӣ намуд.

5. Ҳамкорӣ дар соҳаи энергетика

5.1. Ҷониби Туркия ба маълумоти ҷониби тоҷикистонӣ мерасонад, ки омодааст тавассути ширкати давлатии «ТЭМСАМ» ҳамкориҳои дар соҳаи бунёду таҷдид неругоҳҳои барқӣ обӣ, бодӣ, офтобӣ, гармидиҳӣ ва дигар инфрасохтори барқӣ инчунин пешниҳоди хизматрасонии машваратии соҳавӣ, ба роҳ монанд.

5.2. Тарафҳо мувофиқа намудаанд, ки ҳамкориҳоро дар самтҳои зерини электроэнергетика ба роҳ монанд:

– танзими соҳаи энергетикаи барқӣ, аз ҷумла омӯзиши таҷрибаи Туркия дар самти муайянсозии тарифҳо, танзими бозори барқӣ, дастрасӣ ба шабакаҳои барқӣ ва ғайра;

– ҷобини Туркия дар доираи имкониятҳо худ ҷиҳати баргузор намудани курсҳои омӯзишӣ доир ба танзимкунӣ, мусоитад менамояд;

– ташкили ҷорабиниҳои илмӣю таҷрибавӣ барои рушди соҳаи энергетикаи барқӣ ва бодӣ равона шуда барои Тоҷикистон, инчунин пешниҳоди кумак дар таҳияи харитаи захираҳои манбаҳои барқароршавандаи электроэнергетикӣ,

– баррасии имконияти ҷониби Туркия ҷиҳати пешниҳоди кумаки техникӣ барои таҳияи асосноккунии техникӣю иқтисодии сохтмон ва таҷдиди иншооти электроэнергетикӣ.

6. Ҳамкорӣ дар соҳаи сохтмон

Тарафҳо ба мувофиқа расиданд, ки ҳамкориҳоро бо Тоҷикистон дар партави имконоти мавҷуда ва қомебиҳои ширкатҳои туркӣ дар бахшҳои пудратӣ ва машварати техникӣ дар кишварҳои минтақа таҳким бахшанд.

7. Ҳамкорӣ дар соҳаи нақлиёт

7.1. Тарафҳо ба мувофиқа расиданд, ки ҷаласаи Комиссияи муштаракӣ нақлиёти руизаминӣ Туркия ва Тоҷикистон то охири соли 2019 дар Анкара баргузор намоянд.

7.2. Тарафи туркӣ дархост намуд, ки ҷониби тоҷикистонӣ то лаҳзаи баргузор гардидани мулоқоти зикргардида ва бо мақсади коҳиш наёфтани масъалаҳои савдо байни ду кишвар, иловатан 1000 шаҳодатномаи яғонаро

пешниҳод намояд. Тарафи Тоҷикистон масъалаи мазкурро омӯхта дар муҳлати кутоҳтарин мавқеи худро ирсол хоҳад кард;

7.3. Тарафҳо омодагии худро барои баррасӣ ва ниҳои намудани Созишномаи ҳамлу нақли омехтаи борҳо, ки ба рушди хизматрасониҳои якҷояи нақлиёти боркаш байни ду кишвар нигаронида шудааст, изҳор намуданд;

7.4. Тарафи Туркия инчунин аз Тоҷикистон ба иштироки фаъолона дар кори бо кишварҳои Осӣён Марказӣ бо мақсади рушд ва мусоидат ба ҳамлу нақли бор ва транзит байни роҳҳои оҳан даъват кард;

7.5. Тарафи туркӣ пешниҳод намуд, ки бо мақсади роҳандозии ҳамлу нақли муштарак дар роҳи оҳан тавассути тарафҳои муштарак дар нақлиёти роҳи оҳан баргузори чаласои мақомоти роҳи оҳани Тоҷикистону Туркия пешбинӣ гардад.

Тарафи Тоҷикистон масъалаи мазкурро омӯхта дар муҳлати кутоҳтарин мавқеи худро ирсол хоҳад кард.

8. Ҳамкорӣ дар соҳаи кишоварзӣ

8.1. Тарафҳо ба мувофиқа расиданд, ки чаласои Гуруҳи корӣ оид ба ҳамкорӣ дар соҳаи кишоварзиро ҷоннок намуда, чаласои навбатии онро соли 2019 дар шаҳри Душанбе баргузор менамоянд.

8.2. Дар сурати ба имзо расидани созишномаҳои зарурии байторӣ ва тиббӣ байни ду кишвар, ҷониби Туркия омодагии худро барои ҳамкорӣ дар содироти тухми яхкардашуда, ҷанин ва системаҳои бақайдгирии зот, изҳор намуд.

8.3. Тарафи Туркия пешниҳод намуд, ки табодули иттилоот ва таҷриба байни муассисаҳои илмӣ кишвар дар соҳаи таҳқиқоти боғдорӣ ва парвариши гулхона бо усулҳои муосири парвариш дар соҳаи меваю сабзавот сурат гирад.

8.4. Тарафи Туркия изҳор дошт, ки меҳодад омӯзиши муштаракро дар соҳаи моҳипарварӣ оғоз намояд.

8.5. Тарафи Туркия изҳор намуд, ки тайёр аст «Созишнома байни Ҳукумати Ҷумҳурии Туркия ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳамкорӣ дар соҳаи об» ва «Созишнома байни Ҳукумати Ҷумҳурии Туркия ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи ҷангалпарварӣ» -ро ба имзо расонад.

8.6. Ҷонибҳо ба мувофиқа омаданд, ки ҳамкориро дар соҳаи идоракунии захираҳои обӣ, аз ҷумла тавассути ташкили ҷорабиниҳои махсус, соҳавӣ ва илмӣ бе дархости хароҷотҳо дар самтҳои зерин ҳамкорӣ намоянд:

- табодули маълумот ва таҷриба дар таъбиқи усули Идоракунии ҳавзавии захираҳои обӣ;
- таҳияи нақшаҳо дар идоракунии обҳезӣ ва хушксолӣ, идоракунии самараноки захираҳои обӣ дар соҳаи оби нӯшоки ва ирригатсионӣ;
- мониторинг ва идоракунии сифати об;

- таъсири тағйирёбии иқлим ба захираҳои об.

9. Ҳамкорӣ дар соҳаи бонкӣ ва молиявӣ

9.1. Тарафҳо, мустақкам кардани ҳамкориро, дар доираи “Ёддошти тафоҳум оид ба ҳамкорӣ дар соҳаи фаолияти молиявӣ ва бонкӣ байни Бонки миллии Тоҷикистон ва бонки марказии Туркия”, дар соҳаи бонкдорӣ марказӣ, беҳтар кардани муносибатҳо, ҳамкорӣ ва мубодилаи иттилоот, давом медиҳанд.

10. Ҳамкорӣ дар баҳши кумаки техникӣ

10.1. Тарафҳо, ҳамкориро бо Агенсии рушд ва ҳамкорӣ Туркия (ТИКА)- дар татбиқи лоиҳаҳои иҷтимоӣ-иқтисодӣ Тоҷикистон дар соҳаҳои кишварзӣ, тандурустӣ, маориф, меҳнат ва ҳифзи иҷтимоӣ, обтозакунии, бонкдорӣ, сугурта, савдои хориҷӣ ва андоз ба роҳ монда, дар соҳаҳои мазкур дастгирӣ тавассути ТИКА пешниҳод намуда, ба мувофиқа расидаанд;

10.2 Ҷониби тоҷикистонӣ хоҳиш намуд, ки ТИКА барои пешниҳод намудани кумаки техникӣ барои рушди муассисаҳои таълимӣ-энергетикӣ Тоҷикистон, мусоидат намояд.

11. Ҳамкорӣ дар соҳаи фарҳанг ва туризм

11.1. Тарафҳо, омодагии худро ҷиҳати густариш додани ҳамкорӣ дар бахшҳои зерини фарҳанг иброз намудаанд:

- дар мавзӯи омӯзиши тахассуси сайёҳӣ ва барои ба даст овардани таҷрибаи мутахассисон, таъсиси механизми табодули мутахассисон, вусъатёбии ҳамкорӣ ва мубодилаи иттилоот;

- омода намудани барномаи табодули фарҳангӣ байни Ҳукумати Ҷумҳурии Туркия ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- густариши ҳамкориҳо дар самтҳои мусиқӣ, театр, китобхона, осорхона, настриёт ва ҳифзи мероси фарҳангӣ ва бозсозии онҳо, вусъат бахшидани ҳамкориҳо ва табодули мутақобилаи мутахассисон;

- баррасии масъалаи баймзорасонии созишнома байни Ҳукумати Ҷумҳурии Туркия ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон “Оид ба таъсис, идора ва фаолияти марказҳои фарҳангӣ;

- Тарафҳо, мутақобилан изҳор намуданд - шахсони хатмкардаи донишгоҳҳои ҷониби дигарро, ки дар кишвар ҳастанд, барои таъсиси ҷамъиятҳои хатмкунандагон, ки аз ҷониби худ онҳо ташкил мегардад ва фаолиятҳои фарҳангӣ-иҷтимоӣ, ки тавассути хатмкунандагон идора мешавад, таъшиқ намоянд.

11.2 Ҷониби Тоҷикистон пешниҳод намуд, ки дар солҳои 2021-2022 Рузҳои фарҳангии Ҷумҳурии Туркия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Рузҳои

фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Ҷумҳурии Туркия баргузор карда шаванд;

11.3 Тарафҳо, омодагии худро чихати густириши додани ҳамкорӣ дар бахшҳои зерини соҳаи сайёҳӣ иброн намузданд:

- таҷрибаи сафарҳои дучониба ва гузаронидани чорабиниҳо (намоишгоҳҳо, конференсиҳо, ярмаркаҳо, семинарҳо) бо ништироки намоёндогани бахши хусусӣ ва давлатии ҳар ду кишвар;

- бо назардошти имкониятҳои мавҷудаи ҳарду кишвар зиёд намудани шумораи сайёҳони ба ҳарду кишвар сафаркунанда;

- ҷониби Тоҷикистон барои ҷалби сармояи Туркия барои амали намудани лоиҳаҳои инфрасохтори сайёҳӣ изҳори хоҷиши намуд.

12. Ҳамкорӣ дар бахши танзими техникӣ, стандартизатсия ва баҳодиҳии мувофиқат

12.1. Тарафҳо, ба мувофиқа расиданд, ки ҳамкориро дар самти танзими техникӣ, стандартизатсия ва баҳодиҳии мувофиқат, акредитатсия ва метрология густириши диҳанд.

12.2. Тарафи Туркия бори дигар даъват намуд, ки тарафи Тоҷики ба узвияти Институти стандартизатсия ва метрологияи давлатҳои Исломи (SMIC) ворид шавад ва Ҷумҳурии Тоҷикистон оинномаи SMIC-ро қабул кунад.

12.3. Тарафи Туркия, аз ништироки фаъоли Агенти стандартизатсия, метрология, сертификатсия ва нозироти савдои назди ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон (Тоҷикстандарт) барои фаолиятҳои дар доираи Ассотсиатсияи байниминтақавӣ оид ба стандартизатсия (BASB) дошташ, изҳори қаноатмандӣ намуда, барои меҳмоннавозӣ аз ҷаласаи Ассамблеяи генералии BASB дар шаҳри Душанбе миннатдорӣ менамояд.

12.4. Тарафҳо дар мавриди ҳамкориҳои баимзорасонии Ёддошти тафохум оид ба ҳамкориҳои додани сертификати ҳалол, акредитатсия ва дар самтҳои тичоратие, ки ҳуҷҷати ҳалол доранд ва дар масъалаҳои омӯзиши ва табодули мутахасис/нозир, мубодилаи иттилоот байни Мақомоти акредитатсияи ҳалол, Маркази миллии акредитатсияи Тоҷикистон ва Агенти стандартизатсия, метрология, сертификатсия ва нозироти савдои назди ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон (Тоҷикстандарт) ба мувофиқа расиданд.

13. Ҳамкорӣ дар соҳаи тандурустӣ

13.1 Тарафи туркия пешниҳод намуд, ки метавонанд дар самтҳои зерин ҳамкорӣ намоанд:

- мустаҳкам кардани системаҳои тандурустӣ;

- сармоягузориҳои тандурустӣ, мубодилаи таҷриба ва ҳамкориҳои давлат бо бахши хусусӣ махсусан бо модели (PPP);

- ҳамкорӣ аз роҳи Шартномаҳои, ки бо ширкати саҳомии Uluslararası Sağlık Hizmetleri AŞ.(USHAS) дар масъалаҳои омӯзишӣ, системаи итлоотии тандурустӣ, шарикии бахши хусусӣ бо давлат (PPP) ва сармоягузориҳои тандурустӣ, таҷҳизотҳои тиббӣ ва (сарф), доруворӣ, ба имзо расонида мешавад;

- мубодилаи таҷриба дар масъалаҳои хизматрасонии ёри таҷилӣ;
- ҳамкориҳои техникӣ дар мавзӯи беҳтар гардонидани зарфияти омили инсонӣ дар соҳаи тиб;
- мубодилаи иттилоот дар соҳаи ҷорӣ намудани технологияҳои нави тиббӣ (ҷарроҳии дил, гурда, ҷигар, чашм ва ғайра);
- мубодилаи таҷриба ва иттилоот дар масъалаҳои пешниҳоди хизматрасонии тиббӣ дар ҳолатҳои фавқуллода.

14. Ҳамкорӣ дар соҳаи маориф

14.1. Тарафҳо ба мувофиқа расиданд, ки Созишнома байни Ҳукумати Ҷумҳурии Туркия ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳамкорӣ дар соҳаи маориф ва илмро дар муҳлати кӯтоҳтарин ба имзо хоҳанд кард.

14.2 Тарафҳо ҳамкориҳои мутақобиларо дар соҳаи маориф ташвиқ ва табодули барномаҳои донишҷӯён, бурсияҳо ва дигар маълумоти дахлдорро амалӣ намуда, омодагии худро ҷиҳати мубодилаи барномаҳои бурсиявӣ ва маълумоти вобаста ба бурсияҳо изҳор намуданд;

14.3 Тарафҳо барои ба роҳ мондани ҳамкорӣ бо Бунёди маорифи Туркия ба мувофиқа расиданд;

14.4. Тарафҳо ба мувофиқа расиданд, ки самтҳои ҳамкориро дар доираи Ёддошти тафохум баъд аз вохӯрии мақомоти дахлдор муайян хоҳанд кард;

14.5 Тарафҳо барои мубодилаи маълумоти оморӣ оид ба донишҷӯёни яқдигар, ки дар ҳудуди Туркияву Тоҷикистон таҳсил менамоянд, ба мувофиқа расиданд.

15. Ҳамкорӣ дар самти диаспора ва хизматрасонии муҳоҷирон

15.1. Тарафҳо дар мавриди ҳамкорӣ байни ташкилотҳои диаспора ва сурат гирифтани табодули таҷриба ба мувофиқа расиданд.

15.2. Тарафҳо баён намуданд, ки шаҳрвандону соҳибкорони дар хориҷа зиндагикунандаи худ, фаъолияти ташкилотҳои ҷамъиятии таъсиснамудаи онҳо ва ташаббусҳои муштараки онҳоро ташвиқ хоҳанд кард.

15.3 Тарафҳо ба мувофиқа расиданд, ки расмиётро оид ба муҳоҷирати меҳнатӣ дар доираи қонунгузориҳои амалкунандаи Тарафҳо соддатар намуда, ҳамкориҳои мақомотҳои дахлдорро дар ин самт давом медиҳанд.

15.4 Ҷониби Тоҷикистон пешниҳод намуд, ки мутахассисони баландихтисоси Туркияро ҷиҳати омӯзиш ва омода намудани шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар марказҳои таълими калонсолони Вазорати

меҳнат, муҳочират ва шугли аҳоли дар самти хизматрасонии меҳмонхонаҳо ва тиҷорати тарабхонаҳо ҷалб намояд.

***

Тарафҳо ба мувофиқа расиданд, ки ҷаласаи ёздаҳуми Комиссияи муштараки байниҳукумати Тоҷикистону Туркия онд ба ҳамкориҳои иқтисодиро соли 2020 дар шаҳри Душанбе баргузор намоянд. Санаи дақиқи баргузори ҷаласа тавассути роҳҳои дипломатӣ муайян карда мешавад.

Дар санаи 06/08/2019 дар шаҳри Анкара дар ду нусхаи асл, бо забонҳои туркӣ ва тоҷикӣ, ки эътибори яхела доранд, ба имзо расид.

Аз тарафи
Ҳукумати Ҷумҳурии Туркия

Аз тарафи
Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон

Мустафа Варанк
Вазири саноат ва технология

Неъматулло Ҳикматуллозода
Вазири рушди иқтисод ва савдо

ҲАЙАТИ ТУРКИЯ

Муҳтарам Мустафа Варанк	Вазири саноат ва технология, ҳамраиси комиссия
Реҳа Денемеч	Муовини Вазорати Маорифи Миллӣ
Бурчу Эйнсой Далкиран	Сардори Сарраёсат, Вазорати Маорифи Миллӣ
Осман Нури Бейҳан	Муовини Сарраёсати созишномаҳои байналмилалӣ ва иттиҳоди аврупо, Вазорати Тиҷорат (Раиси ҳайати техникӣ)
Али Каан Орбай	Муовини Сарраёсат, Вазорати корҳои хориҷӣ
Аҳмет Назиф Гарибагаоглу	Муовини Сарраёсат, Вазорати оила, меҳнат ва хизматрасонии иҷтимоӣ
Гюрчан Ёздаг	Муовини Сарраёсат, Вазорати қошоварзӣ ва ҷангал
Орҳан Ишик	Сардори Раёсат, Вазорати корҳои хориҷӣ
Атакан Ёздемир	Сардори Раёсат, Вазорати тиҷорат
Оғузхан Киран	Сардори Раёсат, Вазорати энергетика ва захираҳои табиӣ
Тамер Аяр	Сардори Раёсат, ТУРКПАТЕНТ
Шенгул Дегер	Мудирӣ шӯба, Вазорати саноат ва технология
М. Таҳа Сӯкүчү	АҚШ Мутахассис, Вазорати оила, меҳнат ва хизматрасонии иҷтимоӣ
Саваш Тарҳан	Мутахассиси тиҷорат, Вазорати тиҷорат

Мустафа Қайбал	Мутахассиси саноат ва технология, Вазорати саноат ва технология
Аҳмет Эрен Топчу	Мутахассиси саноат ва технология, Вазорати саноат ва технология
Чан Гюрлек	Мутахассиси саноат ва технология, Вазорати саноат ва технология
Ҳакан Бал	Мутахассиси саноат ва технология, Вазорати саноат ва технология
Чағри Бачак	Мутахассиси саноат ва технология, Вазорати саноат ва технология
Кезбан Аккурт	Мутахассиси Иттиҳоди Аврупо, Вазорати саноат ва технология
Утку Мачит	Мутахассиси Иттиҳоди Аврупо, Вазорати саноат ва технология
Е. Ёлкӯ Узун Ёчғӯл	Мутахассиси кишоварзӣ ва чангал, Вазорати кошоварзӣ ва чангал
Азиз Аксу	Мутахассиси баҳрнавардӣ, Вазорати наклиёт ва инфрасохтор
Гӯкай Эврен Аллман	Мутахассиси КОСГЕБ, (KOSGEB)
Мӯслӯм Гюзел	Мутахассиси ТУБИТАК, (TUBITAK)
Мете Чиман	Ёрдамчии мутахассиси саноат ва технология, Вазорати саноат ва технология
Умур Толга Ёчалан	Ёрдамчии мутахассиси тиҷорат, Вазорати тиҷорат
Мустафа Уз	Муҳандиси хӯроқа, Вазорати кошоварзӣ ва чангал
Ёлкӯ Думан	Тарҷумон, Вазорати энергетика ва захираҳои табиӣ
Батуҳан Куртаран	Ёрдамчии Кординатори Шурои Корӣ, (ДЕИК)

ХАЙАТИ ТОЧИКИСТОН

Мухтарам Неймулло Ҳикматуллозода	Вазири рушди иқтисод ва савдо, ҳамраиси комиссия
Пайрав Амирзода	Мудир бахши раёсати робитаҳои хориҷии Дастгоҳи иҷроияи Президент
Раҳматулло Мирбобоев	Муовини якуми Вазири маориф ва илм
Чамшед Шоимзода	Муовини Вазири энергетика ва захираҳои обӣ
Умед Солеҳзода	Муовини Вазири санъат ва технологияҳои нав
Саидасрор Саидов	Сардори Раёсати муҳоҷирати аҳолии Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шугли аҳоли
Диёр Норматов	Сардори Шӯъбаи Раёсати ҳамкории иқтисодии хориҷии Вазорати рушди иқтисод ва савдо